

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ

М. І. Піддячий, доктор пед. наук

У процесі дослідження форм, методів, засобів формування ключових компетентностей старшокласників виявлено ряд суперечностей, які спричинили домінування когнітивної складової психологічної сфери у значній кількості старшокласників. Обґрунтування психолого-педагогічних засад формування є важливим для розв'язання низки суперечностей між: потребами старшокласників і можливостями їх задоволення системою загальної середньої освіти; соціальним замовленням якісної підготовки старшокласників конкурентоспроможних у житті та праці і недостатнім рівнем їхньої підготовки до взаємодії у побутових умовах та на ринку праці; значним обсягом інформації в умовах швидкозмінних технологій і неадаптованістю навчальних закладів до інноваційних змін; розвитком інфраструктури шкіл і запитом старшокласників на профільне навчання спрямоване на формування компетентностей.

У процесі вирішення окреслених суперечностей удосконалено навчально-виховне середовище наближене до реальних умов життя і праці на даному віковому етапі. Воно забезпечує еволюційний перехід старшокласників від розв'язання навчальних завдань до реальних на ринок праці. Для цього у навчально-виховному просторі формуються компетентності старшокласників спрямовані на гармонізацію складників психологічної сфери: когнітивної; операційно-технологічної; мотиваційної; етичної соціальної; поведінкової.

Наслідком запропонованої організації підготовки до життя та праці є підвищення спроможності особистості старшокласника до вироблення соціально значущого продукту праці як за рахунок формування у корі головного мозку функцій для вирішення важких логічних завдань, так і психофізіологічної готовності до ключових діяльностей у навчально-виробничих умовах. Це дозволяє формувати багатогранний особистісний досвід старшокласника. Запропонований підхід до вирішення проблеми формування компетентностей старшокласників тісно переплітається із рекомендаціями змісту ключових діяльностей старшокласників у дослідженні «Науково-методичне забезпечення допрофесійної підготовки старшокласників» (https://drive.google.com/file/d/1W5GWO0e-PebTF10Q9gkgKGowI_tlba_J/view?usp=sharing)

У результаті набуває подальшого розвитку соціально-продуктивна освітня парадигма, що передбачає активність особистості у напрямі формування компетентностей (ключові; за видами діяльності; у сфері суспільного життя; у галузі суспільного виробництва; за складовими психологічної сфери; сфері здібностей; за ступенем соціальної зрілості і статусу). У методичних рекомендаціях для вчителів акцентується увага на тому, що компетентності старшокласників є набутою в результаті ключових діяльностей характеристикою. На подальших етапах розвитку особистості це зменшує психофізіологічні навантаження у процесі входженню у життя